

Utåt sett var formgivaren Maria Holmer Dahlgren framgångsrik, driftig och kreativ. Hennes produkter såldes i trendiga inredningsbutiker och omnämndes i designtidningar. Inte många visste att hon kämpade med ständiga smärtor, svår migrän och dånande tinnitus.

TEXT: ULRIKA NILSSON FOTO: PETER KNUTSON

Formstark

Hörselrehabilitering har gett Maria Holmer Dahlgren ny skaparglädje

– **JAG HADE SÅ ONT I KROPPEN** att min man en gång fick köra mig till akuten. Men läkarna hittade inget fel.

Inte förrän hon kom till hörselvården fick hon klart för sig vad som orsakade symptomen.

– Jag hade aldrig förstått att min ensidiga dövhet och tinnitus påverkade mig så mycket, säger hon.

Maria Holmer Dahlgren har gjort ordentligt avtryck i branschen där hon verkat i snart 30 år. Många läsare känner sä-

kert igen hennes brickor, handdukar, vykort och mattor med grafiska mönster. Stramt i svart och vitt eller lekfullt med pigga färginslag.

Hon hamnade tidigt i reklambranschen. När hon kom till Stockholm var hon en av landets yngsta kvinnliga art directors. Från 1980-talet var hon med och byggde upp företaget Ordning & Reda. Maria stod för den grafiska profilen och fortsatte arbeta för företaget på frilansbasis i 18 år.

Rosenträdgård

Vi träffas på hennes ateljé på Kungsholmen i Stockholm. Maria har gått över gatan från sin bostad, via ett bageri och har med en påse nybakade croissanter som hon dukar fram på det egenhändigt designade brickbordet.

På hyllorna utmed ena väggen står ett urval av hennes produktion. Andra sidan av rummet pryds av kollegan Åsa Kax kurbitsinspirerade saker.

Det är en inspirerande miljö. Lugnt och tyst, trots det centrala läget.

Maria rör sig i ett snävt område till vardags. I hemmakvarteret har hon bostaden, ateljén och de butiker hon behöver. På helgerna åker hon med familjen till landet ute i skärgården. Där, i en liten enkel stuga inbäddad i en rosenträdgård, inhämtar hon ny energi och skaparlust.

Det lyser om henne när hon berättar om landet.

– Det är en skön motsats till lägenheten i stan. Landet är en värld fulla av barndomsminnen, arvegods och pyssel och pynt. Som hemma hos Pettson och Findus.

Fick insikt

Maria Holmer Dahlgren är 53 år och det har ganska nyligen gått upp för henne att hon måste ta hänsyn till att hon har ett funktionshinder. Hennes berättelse hade kunnat stå som exempel på hur kostsamt det kan bli när hörselskadade inte erbjuds fördjupad rehabilitering.

Hon mådde så dåligt att det behövdes två kurser på enheten för vuxenrehabilitering på Rosenlunds sjukhus för att hon skulle komma på rätt köl igen.

– Första gången gick kunskaperna inte in. Jag blev omtumlad och chockad. Hela min självbild ändrades. Man måste tänka på att jag hade gått länge med de här problemen, säger hon och berättar hur det gick till när hon vid 16 års ålder förlorade hörseln på ett öra.

Maria bodde då i Helsingborg och sommarjobbade som städare på Sankta Maria sjukhus. Under en rast satt hon och pratade med några kamrater i kapellet. En svordom råkade flyga ur hennes mun. Strax efter slog det lock för höger öra. Hon blev

forts.

MARIA HOLMER DAHLGREN

ÅLDER 53. Född på Alla hjärtans dag.

FAMILJ: Make och döttrarna Moa, 17, och Tilda, 15,

BOR: Född i Stockholm, uppvuxen i Jämtland och Skåne, gift med göteborgaren Thomas. Bor på Kungsholmen i Stockholm, lantställe i skärgården.

SYSSELSÄTTNING: Grafisk formgivare och art director.

INTRESSEN: Resor till både små och stora ställen, nära och långt borta. Upp-täcka vackra detaljer i vardagen, arkitektur, textilier, bruksföremål. Inrednings- och trädgårdstidningar och böcker.

ÖVRIGT: En elev på Konstfack, Åsa Kax, valde att skriva sin magisteruppsats om Maria Holmer Dahlgren som gränsöverskridande art director. De blev vänner och delar nu kontor på Kungsholmen i Stockholm.

hit flyttar
studio och
showroom för
BoM Unite
EmyLittle
Åsa Kax des
Metagram

Hemkvarter. Marias vardagsliv kretsar kring ett kvarter på Kungsholmen i Stockholm, men på helgerna åker hon ut till familjens lantställe i skärgården. – Det är vårt lilla paradiset, säger hon.

Matta mot ljud. Mattan i bakgrunden är inte bara fägring för ögat utan även en effektiv ljud-dämpare. Mattan, som Maria själv designat, finns i två exemplar. Den andra finns hos en tidigare studiekompis i New York.

”Jag tyckte inte att jag hade några egentliga problem med hörseln. Mina besvär var ju allt det andra”

yr och hörseln försvann. Händelsen var skrämmande på flera sätt för Maria.

– Jag är inte troende, men respekterar kyrkorummet och direkt efter att jag svurit skojade jag med mina vänner och sa att ”nu är det bäst jag ber om ursäkt”. Och sen blev jag döv på ett öra!

En psykolog hon pratade med efter händelsen föreslog att hon skulle återvända till kapellet och be om förlåtelse.

– Men risken är väl att Gud hade knäppt till på andra örat också då, säger hon med ett ironiskt leende.

Blev inlagd på sjukhus

Detta var i början av 1970-talet och diagnosen plötslig hörselnedsättning/sudden deafness var inte särskilt vanlig. Maria blev inlagd på sjukhus i Helsingborg och fick stanna kvar i två månader medan läkarna testade olika behandlingar för att försöka få hörseln att komma tillbaka.

– Den ena behandlingen var mer fruktansvärd än den andra. Bland annat spru-

tade de in nikotinsyra som skulle få kärnen att vidga sig. Teorin var att det var någon litet kärnl i örat som orsakade dövheten. Medlet fick det att sticka i hela kroppen. Det var jättejobbigt.

När hon skrevs ut från sjukhuset hade hon inte fått någon förklaring på varför hon blivit ensidigt döv. Hon kastade sig in i gymnasieskolan. Någon hjälp för sin hörselskada eller för sin besvärliga tinnitus, fick hon inte.

– Efter det rasade mina betyg. Dessutom hade jag grundat en misstro mot sjukvården, berättar hon.

Den misstron skulle med åren växa sig allt starkare. Efter hand som Maria karriärar som formgivare pekade rakt uppåt, var hennes hälsa betydligt mer svajig.

Hon plågades av återkommande migränanfall, muskelvärk och tinnitus. Händerna domnade och hon var så spänd och kunde inte ens slappna av ens i sömnen.

Det i perioder hektiska arbetet, med många möten och utländska kontakter,

gjorde inte att situationen blev bättre.

Trots att hon upprepade gånger sökte läkarhjälp, fick hon ingen förklaring på varför hon mådde så dåligt.

Stod gärna i centrum

Det var därför med låga förväntningar som hon kom till hörselvården för två år sedan.

– Jag fick remiss dit för att jag behövde någon form av hjälpmedel till tv:n. Jag insåg att det inte var okej att få ett ilsket utbrott på döttrarna varje gång de bad mig sänka ljudet.

Audiologen lyssnade när Maria berättade om smärta, trötthet och dåligt humör.

– Sen föreslog hon att jag skulle träffa en kurator. Jag blev häpen. Varför det? Jag var ju inte deprimerad och tyckte inte jag hade några egentliga problem med hörseln. Mina besvär var ju allt det andra.

Besök hos kuratorn, hörselläkaren och en hörselrehabilitering blev början till en vändning. Maria hade aldrig förstätt vilka

svårigheter ensidig dövhet kan orsaka. Hon fick också en förklaring till varför hon ofta uppfattades som dominant.

– Det gick upp för mig hur jag anpassat mig till situationen. Jag stod gärna i centrum och ville leda samtalen – på så vis hade jag kontroll och kunde ”se” vad människor sa. Jag gillade att ”hålla hov” och var kanske inte så bra på att lyssna på andra. Usch, vad jobbig jag var, utbrister hon.

Slipper värk

Hon öser lovord över personalen på hörselklinikerna och hjälpen hon fått där.

Hon fick bland annat göra test som visade hur beroende hon är av läppavläsning. Utan avläsning uppfattade hon 60 procent av det som sades. Med läppavläsning kunde hon uppfatta 97 procent.

– Det hjälper mig att förklara för andra varför det är så viktigt att jag ser deras mun när de pratar.

Hon har också fått prova ut en cros-apparat, en slags hörapparat som leder

ljudet från det döva örat till det friska.

– Tyvärr hör jag apparatens eget ljud också och det har en tendens att förvärra min tinnitus. Men vid vissa tillfällen kan den vara användbar.

Hennes familj bjöds också in för att få en insikt i hur det är att vara hörselskadad.

Rehabiliteringen har gett en annan välkommen bonus: Maria är äntligen smärtfri.

– Det är först nu det senaste halvåret som jag inte har värk. Jag har fått min kropp tillbaka. Det är så häftigt!

Det har naturligtvis inte gått i en handvändning. Förutom de mentalt krävande rehabiliteringarna har hon även arbetat själv med mindfulness. Det är en metod för att skapa närvaro och acceptans.

– Mindfulness har även lärt mig att andas ordentligt och slappna av. Förut andades jag bara i korta, snabba stötar. Jag var så koncentrerad på att lyssna att jag struntade i att andas. Metoden handlar också om att lära sig att inte oro sig för saker

som man inte kan påverka och att inte göra allt på en gång.

Mer lustfyllt

Hon har dessutom lagt många tusen kronor på bettfysiologisk behandling samt en bettskena. Tänderna var nedslitna efter många års stressgnisslande. Under den här perioden var hon tvungen att vara sjukskriven för att i stället prioritera sin hälsa.

– Jag hade kört slut på mig själv.

Nu är hon redo att ge sig in i andra ronderna av yrkeslivet – ett mindre prestationsinriktat och mer lustfyllt sådant. Hon har flera projekt på gång och är övertygad om att hon kommer att bli en bättre formgivare med åren. Nya London-brickor har blivit en säljsuccé bland annat på Tate Modern, berättar hon.

Hennes strategi går ut på att anpassa sig efter sina egna resurser

– Allt måste ske i min egen takt. Om jag är trött så går jag hem och sover. ●